

ки; принцип виділення пріоритетних сфер діяльності. Саме з таких сфер діяльності як виробнича і інформаційно-управлінська необхідно починати перехід на нові технологічні уклади; принцип підходу до стратегії як до моделі дій, що дозволить забезпечити адаптивність до українського економічного середовища, яке постійно змінюється; принцип збалансованого розвитку, що передбачає забезпечення збалансованості розвитку підрозділів, які до нього входять.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Лапчевська А.О.

Науковий керівник – Можайкіна Н.В., канд. екон. наук, доцент

Інтернаціоналізація економіки, будучи основою світового господарства, передбачає розвиток таких форм, які пов'язують виробництво одних країн з споживанням його результатів в інших. Інтернаціоналізація виникла в період переходу капіталізму на машинну стадію. Її розвиток пов'язаний з поглибленням міжнародного поділу праці, його розвитком не тільки вглиб, але і вшир, поширенням на нові країни і регіони. Інтернаціоналізація економічної діяльності більш характерна для групи країн, що входять в Організацію економічного співробітництва та розвитку. Взаємний обмін цих країн охоплює майже третину світової торгівлі, в рамках цих країн обертається понад 2/3 міжнародного капіталу. Суспільне відтворення в цих умовах не може формуватися і діяти поза світогосподарських зв'язків. Виробничі процеси, приймаючи міжнародний характер, припускають стійкі зв'язки між підприємствами і фірмами різних країн, організацію філій і підрозділів із зарубіжними партнерами на основі взаємовигідного поділу праці.

Інтернаціоналізація створила систему взаємозалежності всіх країн і регіонів, але рівні її, при загальній тенденції економічного зростання, суттєво відрізняються. Інтернаціоналізація в цілому веде до нівелювання рівнів розвитку окремих країн, зближенню розміру витрат виробництва, зростання продуктивності праці і економії праці в світовому масштабі. Новою рисою поглиблення інтернаціоналізації господарського життя стало виникнення і розвиток світової інфраструктури, яка включає світову транспортну систему, світову мережу інформаційних комунікацій і зв'язку.

Місце і роль будь-якої країни в світовому господарстві, МПП і в інтернаціоналізації господарського життя залежать від багатьох факторів. Однак основними з них є наступні: рівень і динаміка руху національної економіки; ступінь її відкритості та залучення до МПП; про-

гресивність і розвиненість ЗЕЗ; вміння національної економіки адаптуватися до умов міжнародного господарського життя і одночасно впливати на них у бажаному напрямку.

Роль України у світовому розподілі праці та інтернаціоналізації виробництва ще не є повністю самостійною – вона до цього часу є наслідком тої ситуації, яка склалася в Радянському Союзі. Участь незалежної України в інтернаціоналізації виробництва тривалий час значною мірою відбувалася за параметрами структури народного господарства СРСР. І тут слід пам'ятати, що лівова частка виробництва в СРСР була пов'язана з ВПК. Причому, з стратегічних міркувань це виробництво нерідко дублювалося. На міжнародних ринках колишній Союз мав свою нішу, яка не дуже виходила за рамки підпорядкованих йому країн. Відповідно українські підприємства працювали у цій ніші разом з підприємствами інших союзних республік. У складі колишнього Радянського Союзу економіка України розвивалась, майже не беручи участі в міжнародному поділі праці, міждержавні господарські зв'язки були відсутні майже повністю. У цього явища були такі причини: ідеологічні особливості радянської економіки; обмеженість виходу на світовий ринок, особливості формування цін, обмеженість розвитку прогресивних форм, зовнішньоекономічної діяльності, тобто закрыта ринкова економіка; багаті природні ресурси союзних республік і загальносоюзний поділ праці; політична ізоляція Радянського Союзу; командно-адміністративна система управління та відповідна їй система економічних відносин: державна власність, яка ототожнювалася з суспільною; державний план без врахування ефективності використання ресурсів; монополізація багатьох галузей виробництва; система зовнішньоекономічних зв'язків, яка відокремлювала внутрішню економіку від світового господарства.

Сьогодні склалися об'єктивні передумови активної участі України в МПП, чому сприяє: певні зміни системи економічних відносин; прийняття низки законів і указів Президента про зовнішньоекономічні зв'язки та зовнішньоекономічну діяльність; прискорення світового науково-технічного прогресу; необхідність спільного вирішення глобальних проблем людства: демографічної, продовольчої, екологічної, усунення загрози ядерної війни і т.п.; структурна перебудова галузей народного господарства; входження України в міжнародні організації. Незважаючи на це, для активної інтеграції України в МПП необхідно докорінно перебудувати весь зовнішньоекономічний механізм, належно оцінити роль і місце зовнішньоекономічних зв'язків у розвитку народного господарства.

Перспективи розширення участі України в міжнародному поділі праці слід розглядати на шляху раціонального використання порівняльних переваг. Тут маються на увазі природні та земельні ресурси, основні виробничі фонди, досягнутий науково-технічний потенціал. На жаль, в Україні вона є поки більше феноменом політичним, ніж економічним.

МЕНТАЛІТЕТ ЯК ФАКТОР СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Семерульник А.О.

Науковий керівник – Можайкіна Н.В., канд. екон. наук, доцент

Менталітет (ментальність) тієї чи іншої нації впливає на поведінку, цінності, стереотипи її представників, що, в свою чергу, проявляється в особливій концептуальній світоглядній системі. Дослідження показали, що менталітет може бути не тільки фактором економічного прогресу, а й істотним гальмом на шляху розвитку країни.

Менталітет і праця, культура і економіка – парадоксальна єдність таких різних і органічно взаємопов'язаних сторін економічного життя суспільства. Осмислення їх діалектики виявилось в центрі уваги, на перетині інтересів економістів і соціологів аж ніяк не випадково. Це закономірний процес пошуку наукової істини, еволюції ідей і зближення економічного та соціологічного підходів у відповідь на виклики часу. Хоча широке застосування термінів "ментальність", "менталітет" триває понад півстоліття, проте єдності в його визначенні як не було, так і немає. Даним поняттям користуються практично всі громадські науки, і кожна при цьому виділяє щось своє. Термін «менталітет», як і більшість наукових понять, бере свій початок в латинській мові (*mens, mentis* – розум, спосіб мислення, розум людини, мислення тощо) і відразу визначається через зв'язок родинних, але не рівнозначних явищ. Звідси і впливає все розмаїття тлумачень і визначень даного терміну. Найбільш загальноприйнятими є наступні характеристики ментальності: вона виступає однією з характеристик соціуму в цілому; окремі члени того чи іншого суспільства є носіями і виразниками його ментальності, але, як правило, не цілком, а окремих її рис; в цілому вона виступає як певне узагальнення або абстракція.

Ментальність є результатом історичного розвитку соціуму і розглядається як найбільш фундаментальна частина його культури. Господарська культура створює сильні обмеження на соціальне конструювання, здійснюючи своєрідне «тестування» нових інститутів на їх сумісність з раніше існуючими цінностями і нормами. «Прищеплю-